

Ferencváros, Rapid-parti

FERENCVÁROS–RAPID 7:1 (3:0)

KK-döntő, 1. mérkőzés, 1928. október 28., Üllői út, 20 000 néző. Jv.: Carraro (olasz).

Ferencváros: Amsel – Takács I, Hungler – Furmann, Bukovi, Berkessy – Koszta, Takács II, Turay, Szedlacsik, Kohut.

Rapid: Hribar – Schramseis, Kral – Frühwirth, J. Smistik, Madlmayer – Kirbes, Weselik, Hoffmann, Horvath, Wessely.

Gól: Szedlacsik (15., 20.), Takács II (18., 64., 76.), Kohut (56., 58.), Horvath (85. p.).

RAPID–FERENCVÁROS 5:3 (3:2)

KK-döntő, 2. mérkőzés, 1928. november 11., Bécs, Hohe Warte, 20 000 néző. Jv.: Carraro (olasz).

Rapid: Hribar – Schramseis, Wiltscheil – Frühwirth, Hoffmann, Madlmayer – Kirbes, Weselik, Kuthan, Horvath, Wessely.

Ferencváros: Amsel – Takács I, Hungler – Furmann, Bukovi, Berkessy – Koszta, Takács II, Turay, Szedlacsik, Kohut.

Gól: Kirbes (5., 22.), Kohut (33.), Turay (36.), Wessely (37.), Weselik (50., 53.), Szedlacsik (79.).

Kiállítva: Takács I (69.).

Kupagyőztes a Ferencváros 10:6-os összesítéssel.

Eredeti fotó egy osztrák lapból, a KK-győztes Fradiról. A csapat nevét – nem törődve azzal, hogy már két éve a profi korszakot írták eleink – Ferencvárosi Torna-Clubnak írták.

A plakátról már csak az ékezet hiányzott

A Nemzeti Sport a Közép-európai Kupa döntőjének – egyébként az alkalomhoz passzoló terjedelmű – tudósításában egy Amerikában fél évvel korábban bemutatott remek némafilmet reklámozott. A nemzetközi sztárgárda, a német Conrad Veidt (szűk másfél évtizeddel később a minden idők legjobb filmjei közé tartozó Casablanca Strasser őrnagya), az amerikai Mary Philbin, az angol Brandon Hurst, az olasz Cesare Gravina és Olga Baklanova, a gyönyörű orosz díva Victor Hugo politikai regényének, a Nevető embernek amerikai filmváltozatában, az azonos című The Man Who Laughs-ban parádézott. Egyszerre három mozi, a Fórum, az Omnia és a Capitol is játszotta a filmet Pesten.

A keretes hirdetés jó helyen volt a meccstudósításban – pontosan kifejezte annak a 20 000 embernek a lelkivilágát, aki kiment az Üllői útra a mérkő-

zésre. Csodát láttak, ilyen diadalra előzetesen senki sem mert gondolni. A két zöld-fehér alakulat mérkőzése ugyanis szoros csatát ígért.

Az 1927-ben életre hívott KK első idényében a Hungária és az Újpest képviselte a magyar színeket, a bajnok Ferencváros elvérzett a legjobb négy csapat KK-selejtezőnek rendezett Pünkösdi Tornáján. A lila-fehérek az első fordulóban a cseh Slavia, a kék-fehérek az elődöntőben az ugyancsak prágai Sparta ellen estek ki. Utóbbiak különleges körülmények között: bár a sorozatban veretlenek maradtak, a Spartával kétszer döntetlenre végeztek, a KK-bizottság a sorozat nyári megkezdése után haza-szerződött Konrád Kálmán jogosulatlannak ítélt szerepeltetése miatt kizárta őket. A következő esztendőben újra elindult a Hungária, de az első fordulóban, a harmadik meccsen búcsúzott a bécsi Rapid ellen. A Ferencvárosra várt a magyarok becsületének megmentése! A zöld-fehérek előbb a jugoszláv Beogradszki SZK (7:0, 6:1), majd az osztrák bajnok Admira (2:1, 1:0) kétszeri legyőzésével, veretlenül kerültek a fináléba, ahol a Rapiddal találkoztak. A Fradival megegyező színekben játszó vetélytárs igencsak görgöngyös úton jutott a fináléig: a Hungária után a csehszlovák Viktoria Zizkov ellen is harmadik mérkőzésen lépett tovább, szerencséjére mindkét „plusz” találkozón Bécsben játszhatott.

A döntő október utolsó vasárnapjára kiírt első mérkőzése előtt az volt a szurkolók alapkérdése,

hogyan van-e jelentős tudásbeli különbség a „franzstadti” és a hütteldorfi zöld-fehérek között. Mindenki tisztában volt azzal, hogy a két klub kapcsolata akkor már több mint két évtizede tartott, negyedszáz egymás elleni mérkőzésen volt túl a két alakulat. A hőskorban éppen úgy a Fradi volt a jobb, mint a profi korszakban, de közben, jó másfél évtizeden keresztül kiegyenlítetté vált a mérleg. (1907 és 1928 között 12 ferencvárosi és hat Rapid-győzelem mellett hét döntetlen született. Az első négy és az utolsó három meccset mind a budapestiek nyerték.)

Apropó, profi korszak! Az FTC már az utolsó amatőrévben elorozta a koronát az MTK-tól, utána pedig a Ferencváros két idényen keresztül kényelmesen ült alatta a trónon. Bizonyos szempontból az volt a zöld-fehérek addigi legsikeresebb korszaka: mind az 1926–1927-es, mind pedig az 1927–1928-as idényben megnyerték a bajnokságot és mellé a Magyar Kupát. Tóth-Poty Istvánnak, a Fradi első „igazi” edzőjének bőven volt dolga a csapatépítéssel: az 1926-os és az 1928-as bajnokságokban csak a védelmi kettős (Takács I Géza és Hungler II János), valamint a jobbfedezet, a Csusztinak becézett Furmann Károly volt közös. Már az első profi évre alapember lett Kohut Vilmos, a Rómából hazatért, a kor észjátékosának tekintett Bukovi Márton, régi jó komája, Rázsó Mórincz Izidor, valamint az ugyancsak külföldről, a németországi Kieiből visszacsábított Obitz Gábor. (1926–27-ben játszott a Fradiban

a közel egy évtized után hazatért Schlosser Imre is.) Aztán a másodikra kiegészült még az alapcsapat az óriási karjai miatt Póknak becézett Amsel Ignáccal, Turay Józseffel, Szedlacsik Ferencsel és a gólgyáros Takács II Józseffel. (Amsel és Turay már az előző idényben is fradisták voltak, de nem értek be az állandó kezdő tizenegybe.)

A Rapid a legjobb osztrák csapatok közé tartozott, de nem ért el a hazai fronton a Ferencvároséhoz hasonló sikereket. Az amatőrera végére elért vezető szerepét (hat bajnoki cím 1916 és 1923 között) elveszítette a profi korszak hajnalán. Ám egyetlen „cserével” lineáris sort írt le a következő fél évtized eredményosora, szinte mindig lépett egyet előre a csapat. 1925-ben a negyedik, 1926-ban az ötödik, 1927-ben a harmadik, 1928-ban a második helyen végzett. 1927-ben meg tudta nyerni az országos ku-

Úton a döntő felé. Az Admira elleni találkozón Szedlacsik konstatálja, közeli lehet a gól, hiszen Takács II felé megy a labda.

Sztárfotó Turay Jósikról, akit a nők nem hívtak Suttyónak

1928

- A magyar kormány törvényileg elrendelt hivatalos ünneppé nyilvánította március 15-ét, New Yorkban 120 000 ember előtt leplezték le Kossuth Lajos szobrát.
- Walt Disney hangalámondásával elkészült az első szinkronizált rajzfilm, a Steamboat Willie, amelynek Mickey egér a főszereplője.
- Megszületett a későbbi Kossuth-díjas színészóriás, Sinkovits Imre.
- Alexander Fleming felfedezte a penicillint, Budapesten pedig üzembe helyezték az első regiszteres, rotary rendszerű telefonközpontot (Krisztina-központ). (Forrás: www.postamuseum.hu)
- A magyar csapat négy aranyérmert nyert a stockholmi asztalitenisz-világ bajnokságon.

Az Üllői úti döntőre a Filmhíradó is kivonult. A masina rögzíti a találkozó előtti szokásos ceremónia, a bemutatás perceit is.

Takács | Géza, akít Mari néneinek becéztek

A Közép-európai Kupa serlege

pát. A korábbi nagyszerű vezér, az egyesület berkein belül mindmáig „Mister Rapidként” emlegett Dionys Schöneker, aki 1910 és 1925 között szakosztályvezetője és edzője is volt a zöld-fehéreknek, az első profi év után átadta a tréneri posztot a brit Stanley Willmott-nak. Majd miután ez nem bizonyult jó döntésnek, egy évvel később Eduard „Edi” Bauert, a korábbi 23-szoros válogatott csatárt – a magyar futballisták nemes ellenfelét – kérte fel a posztra. Az akkor 32 éves összekötő két éven át néhanapján még játszott is a csapatban, de már építette az új Rapidot. A lehető legnehezebb feladat jutott neki: egykori játékosársait kellett lecserélni. Olyan klasszisokat pótolni, mint az addigi csapatkapitány, a fénykorában Európa egyik legkiválóbb balfedezetének, balhátvédjének számító csapatkapitány, Leopold Nitsch (35 válogatottság), a jobbszélső Karl Wondrak (15), illetve Josef „Seppl” Brandstätter (42!).

Az átalakulás korszakát élte a csapat, de közben Közép-Európa – s ez akkor kéz a kézben járt – Európa egyik legerősebb alakulatává emelkedett. A KK 1927-es, első kiírásában a döntőbe jutott, majd megismételte ezt 1928 tavaszán is. (Picit előugrova az időben: a KK első négy évében a Rapid volt a legeredményesebb csapat. Mind a négyszer

indult, 1930-ban nyert, 1927-ben és 1928-ban döntőt játszott, csak 1929-ben búcsúzott el az elődöntőben, amikor – noha az olasz Genovát kiejtette – elvázott az Újpest ellen. 1929-ben és 1930-ban is megnyerte az osztrák bajnokságot.)

Ahogy Tóth-Potya Istvánnak a Fradinál, Edi Bauernek a Rapidnál is csapatot kellett építenie az addigi pillérek köré. Az 1927-es és az 1928-as KK-döntők négy mérkőzésén összesen 21 osztrák játékos szerepelt, ez csak eggyel kevesebb, mint ahányan ebben a két bajnoki szezonban (1927–28, 1928–1929) összesen a Ferencvárosban szerepeltek. Akadtak köztük legendás veteránok, mint az akkoriban 36 évesen szinte matuzsálemnek számító, igaz, már csak nagyritkán játszó, inkább Wondrakkal a második csapatot pallérozó Richard „Rigo” Kuthan és a csapatkapitány, a nem kevésbé híres, a magyar válogatott ellen szerzett nyolc gólja miatt mumusunknak számító Ferdinand „Ferdl” Wesely. Vagy néhányan a kor legtehetségesebb osztrák futballistái közül: Josef „Pepi” Smistik (a későbbi Wundermannschaft alapembere!), Franz Weselik, a Simmeringer SC-ből igazolt, apró termetű Johann „Hansi” Horvath (a húszas–harmincas évek fordulójának leggőlerősebb osztrák válogatott játékosa 28 találattal), s nem utolsósorban a jobb-hátvéd Roman Schramseis. Smistik, Weselik és Schramseis is 1928-ban játszott először az osztrák válogatottban – akkorra érett be az „új Rapid”.

A Nemzeti Sport is megjegyezte a mérkőzés előtt, hogy „az öreg Kuthantól eltekintve, aki ma már csak ritkán jut szóhoz, csupa fiatalból áll a

mai Rapid, s ezeknek nagy része saját nevelés!" Külön is megemlíttette Hribar (19 éves), Hoffmann (20), Kral, Madlmayer (21-21), Frühwirth, Smistik, Schramseis, Luef (22-22), Weselik (25) és Horvath (26) nevét.

A fradisták tartottak a döntő előtt a bécsi színtestvérektől. Ezt olvashatták a mérkőzés reggelén a sportnapilapban: „A Rapid nagyon kemény dió, mely főleg a nemzetközi mérkőzésken rettegett”. S ha ez nem csinált volna elég kedvet a szurkolóknak kimenni délután fél háromra az Üllői útra, akadt még egy közönségvonzó ajánlat: „A Ferencváros–Rapid félidejében a Wings tiszteletére a pálya felett kering vitéz Kaszala Károly, aki ekkor mutatja be apró 18 HP Lampich gépét, amelyen Budapest-ről Rómába repült. (...) Kérje a pályán a Royal Apollo kiosztó embereitől a Wings számozott felhívását, amellyel ingyenes repülésre viszik!”

Szó se róla, vonzó ajánlatnak tetszett, de a Fradi hívei a huszadik percben maguk is a fellegekben jártak: csak legmerészebb álmaikban remélték, hogy a két összekötő nem egészen fél félide alatt három gólt is berámol az osztrákoknak. Álomjátékot hozott a 90 perc, a „kis Horvath” csak a 85. percben szépített.

A mérkőzés után a franztadti játékosok úsztak a boldogságban, a Rapid vezetői másban és másokban keresték a baj forrását. Óvtak, mert – noha a mérkőzés előtt ebbe beleegyeztek – régi, s nem az új szabványnak megfelelő labdával játszották a mérkőzést. Ráadásul úgy gondolták, a vad ferencvárosi publikum megfélemlítette a játékosait. Johann Holub, a Rapid akkor már a hatvanas évei felé közeledő tapasztalt elnöke is elragadtatta magát: „Kétségtelen, hogy a jobbik csapat győzött. Csapatomat még sohasem láttam ilyen érthetetlenül rosszul játszani. Minden emberünk mélyen formáján alul szerepelt. Egyedüli magyarázatát ennek abban találok, hogy a magyar publikum hallatlan terrorja megfélemlítette játékosainkat, és ezért nem tudták teljes tudásukat kifejteni. Különben is nem tudom eléggé elítélni a magyar közönséget, amely játékosainkat véges-végig a legválogatottabb szidalmakkal és becsületsértő kifejezésekkel illette.” Dionys Schönecker még rátett egy lapáttal: „A Ferencváros jobb volt, és a győzelmet feltétlenül megérdemelte. Ám a nagy gólarányú győzelmet azonban csak a fanatizált közönsége terrorjának köszönheti.”

Sokkal objektívebb volt az olasz Albino Carraro, a találkozó bírása: „A Ferencváros igen szépen játszott, és a mutatott játék alapján még ez a nagygólarány is reális. A Rapidra azonban – amelyet már láttam jól játszani – rá sem lehetett ismerni, olyan gyenge teljesítményt nyújtott. Egyedül még a Horvath–Wessely-szárny mutatott valami keveset.

A Ferencváros minden játékosa feladata magaslatán állott.”

A ferencvárosiak a fölényes győzelemmel tulajdonképpen már Budapesten megnyerték történetük első igazán nemzetközi serlegét (hajdanán a Challenge Cup a Monarchián belüli trófea volt), de a sértődött rapidosok fogadkoztak, hogy a visszavágón megkeserítik a magyarok életét. A huszadik percben 2:0-ra, a félideben viszont csak 3:2-re vezettek. De aztán újabb nyolc perc alatt 5:2-re növelték előnyüket. Noha a magyar játékosok időnként tanácsatalanul, s némi félelemmel a szemükben néztek egymásra, mégsem a bécsiek, hanem Szedlacsik „Szedi” révén ők szereztek újabb gólt. A fradisták hősiiesen küzdöttek, miközben csatárait szinte 90 percen át kapkodták a lábukat. Nemes-Neufeld Sándor (az egyetlen futballista, aki pályafutása során a magyar és az osztrák válogatottban is szerepelt), a Hakoah Wien veterán játékosa világosan fogalmazott: „Ha a Ferencváros úgy játszik, mint a Rapid, akkor ma vérfürdő van a Hohe Wartén”.

A Fradi 10:4-es összesítéssel megnyerte a Közép-európai Kupát, a játékosok fel is sorakoztak a pálya szélén lévő asztal elé, hogy átvegyék a serleget és az akkor még valóban aranyból készített érmeiket. A bécsi közönség azonban olyan erősen pfujolt és tüntetett, hogy a Rapid vezetői úgy döntöttek, inkább a bokszolók fűtetlen, szellős deszkafalú edzőtermében adják át a trófeát a novemberi kora télben már didergő győzteseknek. A veretes kupát egyébként nemsokára a szurkolók is nap, mint nap láthaták a balszélső Kohut Vilmos József körúton lévő festéküzletének kirakatában. A Ferencváros vezetői meglehetősen rossz szájjal vették tudomásul, hogy Schöneckerrel az élen a bécsiek – ahogyan Pataki Mihály, a Fradi korábbi kiváló centere, későbbi vezetője fogalmazott – „vétkeztek a régi jó barátság ellen”.

A Fradi méltatlan körülmények között vette át a serleget, az osztrákok el akarták rontani az ünnepet. Szerencsére a Bécsben tanuló magyar diákok egy csoportja odaférfkőzött az öltöző közelébe, s elénekelte az elgyötört játékosok tiszteletére a Himnuszot. A fülekbe, az egetverő pfujolás közepette, alig jutott el az ének. A szívekbe annál inkább.

Amsei Ignác,
a Pók, a csapat kapusa

Hungler János,
akit Johann-nak szólított
a felesége

Bukovi Márton,
a legnagyobb formátú
magyar középfedezetek,
majd edzők egyike

Kohut Vilmos harcol
a védőkkel. A pesti
és a bécsi döntőben is
szerzett gólt.